

ГЕОМЕТРИЯ И ПРИРОДА
/пластична интерпретация на осветително тяло/
GEOMETRY AND NATURE
/ plastic interpretation of a lighting fixture /

гл. ас. д-р Емилия Очкова-Димитрова, докт. Стоян Кавалов
катедра: „Инженерен дизайн“
ТУ-София

Резюме: Докладът разглежда пластичната интерпретация в осветителни тела при различни художествени стилове. Анализира и сравнява обекти от ар деко и минимализъм. Търси съвременен прочит в контекста на дизайна. Предлага авторски експеримент в пластичното изграждане на осветително тяло.

Ключови думи: ПЛАСТИКА, ОСВЕТИТЕЛНИ ТЕЛА, ХУДОЖЕСТВЕН СТИЛ, ДИЗАЙН

Abstract: The report examines the plastic interpretation in lighting fixtures in different art styles. Analyzes and compares objects of art deco and minimalism. Seeks contemporary reading in the context of design. Offers an author's experiment in the plastic construction of a lighting fixture.

Keywords: PLASTIC, LIGHTING, ARTISTIC STYLE, DESIGN

Осветителното тяло е обект от интериорната среда в който бихме могли да открием множество пластични интерпретации на формата в съчетание с функционалните изисквания на изделието. Светлината и пластиката съжителстват в изключителна симбиоза, която провокира въображението. Дизайнът би могъл да интегрира осветлението така, че да не се забелязва или да превърне обекта (лампа) в акцент. Съществуват възможности за изявяването на редица контрасти, които да са в основата на художествени експерименти.

В настоящия доклад ще насочим вниманието към решения в контекста на интериорните осветителни тела, които да направят връзка и да илюстрират посоката и търсенията в конкретно авторско решение. Геометрията и природата присъстват неотменно в изкуството и дизайна. Техният диалог е претворен от редица артисти в обекти и произведения. Рационалното и емоционалното проявление на тези феномени е в основата на функционални и артистични решения. Както следва не бихме могли да пропуснем полемиката между минало и настояще. Чрез която да направим връзка с конкретен пластичен експеримент.

Разглеждайки проявленията на стилът от края на 19в. „Сецесион“ в Австрия, „Ар нуво“ във Франция, „Югендстил“ в Германия, „Модернисимо“ в Испания, „Модерн“ в Русия и други страни, откриваме смесването на различни традиционни влияния и форми. Доминиращата еkleктика състояща се в използването на разнообразни материали, позволява да се търсят, противоположни по-своя характер, пластични решения. Съчетаването на изящни природни форми и геометрични фигури се превръща в разпознаваем елемент на стила. Резонно развитието в началото на 20 в. на сецесиона преминава в „Арт деко“ (във Франция), където се открива синтез от модернизъм и неокласицизъм. Подчертаната му елегантност, напомня ар нуво, но е с по-съвременни идеи и визия. Строгата закономерност откриваме в подчертаването на геометрични форми, богатството на

цветовете и щедрата орнаментика, оправдаваща скъпи материали. От занаятчийските ателиета се преминава все повече към производствени структури, които предполагат друг прочит на пластиката и същевременно запазване на естетическото въздействие на преживяването. Не случайно в САЩ, Нидерландия, Франция и някои други страни ар деко постепенно еволюира към функционализма.

На фигура 1 е представено осветително тяло в стил Сецесион. В него геометрията е загатната чрез природна форма (черупка, раковина), в която се скрива осветлението. Търси се буквална метафора, между вътрешната енергия и светлината. Пластиката се развива през флорален мотив интегриращ в себе си човешка фигура. Доминира спиралата в движението. Извивките и усукването характерни за естествените природни форми са основен емоционален изказ. В това решение, природата и човека се сливат в една форма и естетическото преживяване се превръща в наслада от естествената органичност на природното.

На фигура 2 е представено осветително тяло в стил Арт деко, виждаме изчистен диск излъчващ светлина. Движението на фигурата е затворено и подчертаващо кръга. Забелязва се стремеж към стилизиране на органичното и подчиняването му на геометрията. Запазва се пряката връзка с природата във фигурата. Формализира се връзката между човек и природа, търси се по-семпло загатване на растителни елементи, чрез драперията и сложното движение на фигурата. Тук естетическото преживяване се стреми да излезе от пълното отъждествяване с природата и се откъсва чрез аналитичното разделяне и съпоставяне на двата феномена, природата, като слънчев абстрактен диск (геометрия) и човешката фигура, като натура (природа)

Фиг. 1 Сецесион

Фиг. 2 Арт деко

В тази неотменна игра между природа и геометрия, човека заема основно място. Той се явява субективната гледна точка, която би могла да се слее с обекта, да се дистанцира или да изчезне и да се превърне от конкретно в символно или формално присъствие.

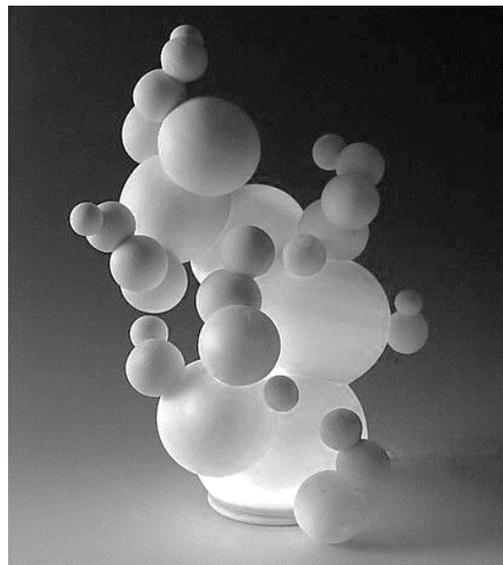
Идеята е да направим съпоставка с минимализма, тъй като на пръв поглед контраста между тях е ярък. Едно направление продължило модернизма и развило се към края на 50-те години на 20в., чиято основна идея откриваме във формулата „По-малкото е повече“ („Less is more“), популяризирана от Мис ван дер Рое. Проявления на минимализма като естетика се наблюдават във всички познати видове изкуства. Характерно е негативното отношение към орнамента и задължителното му избягване. Това което ни провокира да съпоставим Арт деко с минимализма е присъствието на геометрия в двата стила и различното проявлението на природата, както и крайното формализиране и изчезване на човешката фигура.

На фигура 3 осветителното тяло се състои от крушка и пластична основа. Ако направим паралел с ар деко, отново виждаме светещия диск, но в основата вместо човешка фигура има строга геометрия. Доминира функционализма, всякаква орнаментика отсъства. И въпреки това групата от осветителни тела има асоциативно звучене на група силно стилизирани човешки фигури. Природата бива загатната чрез геометрията, като превръща човека в символ, чийто прочит става скрит и завоалиран. Създава се дистанция с не прякото емоционално въздействие и се търси простотата на изказа характерен за минимализма. Формата е знак ненаатрапчиво присъстваш в средата.

На фигура 4 наблюдаваме чиста пространствена геометрия, липсва човешката фигура, която може да се асоциира единствено в движението и като далечна препратка към вътрешните процеси в човешкия организъм. Динамиката на сферите движещи се по мислено прокарани дъги и извивки може косвено да свържем със сецесиона, но такава връзка не е търсена умишлено и е само един от многото формални прочита, които биха могли да се направят. Природата тук присъства, а сянката на човека се загатва в търсеното усещане за гъвкавост в композицията.

Фиг. 3 минимализъм

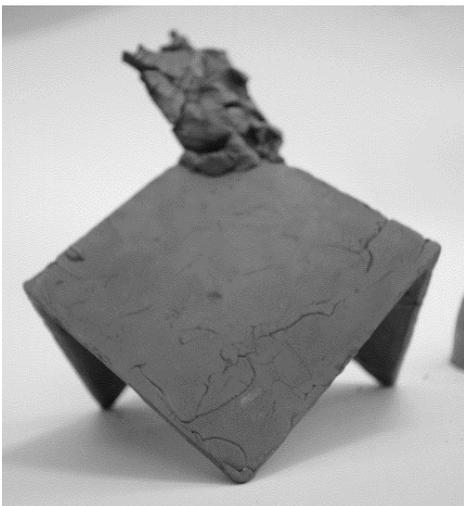

Фиг.4 минимализъм / Bubbles Lamp by Lilach Lotan

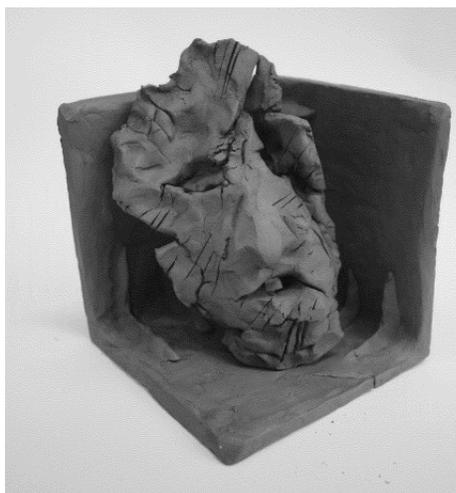
Чрез така направените сравнения в избраните по горе примери ще се опитаме да навлезем и в пластичния художествен експеримент на докторанта Стоян Кавалов. За неговата реализация е използвана лаборатория по „Силикатни форми и керамика“ към катедра Инженерен дизайн ТУ-София. Тъй като търсенията са в посока на моделирането на формата е използвана тъмна, пластична керамична маса. Избрани са два технически подхода при формообразуването: Единият с цел да се постигне прецизна геометрична форма е да се създаде предварително калъп. А другият да се импровизира свободно с глината и да се пресъздаде човешко лице. Стремешът е да се използва производствена тиражна (калъпна) технология в съчетание със свободна ръчна импровизация. Търси се емоционално въздействие, чрез силно изразен пластичен контраст. Запазва се еднородността на материала, като се моделира различно структурата на отделните части.

Природата и геометрията и тук са основни елементи, чрез които се цели да се заимства от разгледаните примери, но и да се намери ново звучене на формата. Подходът е да се запази природата и индивидуалния изказ на автора чрез свободната импровизация с глина. Неповторимостта на натиска на ръката да се съхрани, като отпечатък в материала. Тази експресия се подсилва чрез контраста с геометричната форма, която се явява и функционална част, като основа на осветително тяло. Техническият детайл (крушката) не е част от пластиката, тя остава скрита зад „лицето“, като светлината ще се прояви през отворите образувани от очите и устните.

На фигура 5 и 5.1 е представена основа за осветително тяло. В него се търси пластичен контраст между куб и експресивна форма на човешко лице. Използвани са части на куб, получени чрез ръчно набиване на глината в калъп. Направена е свободна пластична импровизация на човешко лице. Търсени са различни компановки, в които се предвижда осветлението (крушката) да се постави зад човешкото лице.

Фиг. 5 Геометрия и експресия (природа)

Фиг.5.1 Геометрия и експресия (природа)

На фигура 6 и 6.1 е представена основа за осветително тяло. В него се търси пластичен контраст между сфера и свободна форма на човешко лице. Технологиата на изработване е същата, като при предходната фигура. Отново се използват качествата на материала, за да се реализира поставената цел, като се подчертава възможността за формална разлика между грапава и гладка повърхност.

Фиг. 6 Геометрия и експресия

Фиг. 6.1 Геометрия и експресия

Като заключение бихме могли да кажем, че природата и геометрията неотменно ще запазят своята полемика, която ще бъде претворявана от различни автори в бъдеще. Всяка нова интерпретация ще откликва на миналите такива и ще продължи да търси своят уникален прочит. Изкуството ще провокира с емоционалното си въздействие. Дали като пряка изява на природата, дали като символно или знаково присъствие, човекът ще запази субективната си гледна точка и в посока на творец и в ракурса на изображение в обекта.

Устойчивият дизайн от своя страна ще постави и своите функционални изисквания в съвременния контекста на търсене на решения, в които връщането към някои традиционни материали и технологии, каквито са силикатите и керамиката ще намери своите закономерни решения.

Представеният творчески експеримент ще продължи своето развитие до намиране на оптимални за автора естетически и функционални решения.

Литература

1. Фартинг, С „Изкуството. Цялата история“, 2017г , издателство Книгомания, ISBN 9789548432511
2. Hillier, B, Stephen Escritt, S “Art Deco Style”, 1997, Phaidon Press Ltd, ISBN 9780714828848
3. Фиг.1 <https://www.skinnerinc.com/auctions/2661B/lots/82>
4. Фиг.2. <https://www.veniceclayartists.com/tag/ceramic-lamps/>
5. Фиг. 3 <https://www.mvngmntns.com/ghxmvngmntns>
6. Фиг. 4 <https://blog.artfulhome.com/please-do-touch-the-art-the-virtues-of-fine-craft-functional-art/>
7. Снимки от художествения експеримент, автор: Емилия Очкова -Димитрова